

Нижник Л. Р.,
начальник відділу Управління аудиту у сфері торгівлі та послуг,
ГУ ДФС України в місті Києві, м. Київ

СУТНІСНІ ТА КЛАСИФІКАЦІЙНІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ

Сучасний правовий механізм забезпечення трудових прав працівників складають різноманітні засоби, застосування яких нині здійснюється широким колом уповноважених суб'єктів у визначених законом формах та дозволеними методами. При цьому, попередній огляд практики, в тому числі судової, дозволяє констатувати, що до цього правового процесу «залучені» як приватні, так і публічні галузі права, яким притаманний свій специфічний методологічний інструментарій. У даному контексті однією з найбільш дієвих, на наш погляд, залишається адміністративно-правова галузь, яка з належним їй потужним апаратом державного примусу забезпечує адміністративно-правовий захист трудових прав працівників зокрема, та громадян загалом.

Як відомо, адміністративно-правовий захист – це система процесуально-правових гарантій, установлених нормами адміністративного права, а також діяльність уповноважених на те органів і організацій щодо їх реалізації з метою відновлення порушеного права, усунення перешкод в його реалізації, усунення реальної загрози порушення суб'єктивних прав протиправними діями порушника, а також із метою застосування до порушника заходів правового примусу [1, с. 24]. Базуючись на даному визначенні, *адміністративно-правовий захист трудових прав працівників* слід трактувати як сукупність засобів юридичного та правоохоронного характеру, спрямованих на обстоювання в установленому законом порядку компетентними органами порушених прав і свобод працівника та застосування до винного роботодавця засобів адміністративного примусу.

Отже, ключовим функціональним елементом вказаного поняття виступає саме адміністративно-правовий примус. Останній в теорії права трактується по-різному: як система заходів психологічного або фізичного впливу на свідомість і поведінку людей з метою досягнення чіткого виконання встановлених обов'язків, розвитку суспільних відносин у рамках закону, забезпечення правопорядку і законності, які застосовуються як при правопорушенні, так і з інших підстав [2, с. 6]; як один із видів державно-правового регулювання, що використовується головним чином як крайній засіб забезпечення й охорони правопорядку у сфері державного управління, тобто виконує карну функцію [3, с. 263].

Погоджуємось з дослідниками, які вважають, що примус має особливе комплексне значення для захисту трудових прав як працівників, так і роботодавців, оскільки примус, як метод державного управління, є невід'ємним у діяльності держави, без нього не обходилася і не обходиться жодна держава у світі. Як слушно зазначає В. М. Манохін, правові норми, що служать у державі найважливішим засобом управління, забезпечуються різними і численними заходами та методами, але неодмінним серед засобів забезпечення правових норм є державний примус, що застосовується державними органами та посадовими особами [4, с. 168]. При цьому, використовуючи дещо ширше трактування функції адміністративно-правового примусу за професором В. К. Колпаковим, який вказує, що такий спосіб застосовується не тільки як реакція на протиправні діяння, а й із метою їх профілактики [5, с. 200], варто відмічати його роль у запобіганні правопорушень у сфері трудових правовідносин. Якщо ж вести мову про значення адміністративно-правового примусу в системі захисту трудових прав працівників та роботодавців, то адміністративно-правовий примус – це особливий вид державного примусу, метою якого є досягнення правової захищеності суб'єктів трудового права за допомогою адміністративно-правових норм шляхом застосування до порушників засобів адміністративного впливу з метою попередження можливого правопорушення або попередження можливих шкідливих наслідків для держави, суспільства, окремих громадян.

В результаті узагальнення широкого кола поглядів науковців щодо класифікації видів заходів адміністративного примусу [6], убачається доцільним виділити декілька основних груп заходів, застосування яких характерне для сфери адміністративно-правового захисту трудових прав працівників, а саме: а) адміністративно-попереджувальні заходи (перевірка статутної документації роботодавця та компанії з працевлаштування, внесення подання про усунення причин правопорушень тощо); б) заходи адміністративного припинення (вилучення речей та документів, відсторонення від виконання посадових обов'язків тощо); в) адміністративні стягнення (попередження, штраф, позбавлення спеціального права тощо). При цьому, слід зауважити, що окремі заходи можуть мати чітко визначену мету застосування або багатоцільове призначення.

Таким чином, кожна з окреслених груп заходів є ефективною та дієвою в єдиному механізмі забезпечення трудових прав працівників, водночас їх застосування має свої особливості та проблеми, що потребує подальшого більш глибокого дослідження.

Література

1. Сиротяк М. Р. Захист прав потерпілого в провадженні в справах про

адміністративні правопорушення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / М. Р. Сиротяк / Одеський національний ун-т ім. І. І. Мечникова. – О., 2006. – 203 с.

2. Битяк Ю. П. Переконавання і примус у державному управлінні. Адміністративна відповідальність: конспект лекцій / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, А. Т. Комзюк. – Х.: Укр. юрид. академія, 1994. – 44 с.

3. Анісімова М. Право на свободу та особисту недоторканність: відповідність українського законодавства євростандартам / М. Анісімова // Право України. – 1999. – № 2. – С. 26–29.

4. Манохин В. М. Российское административное право / В. М. Манохин, Ю. С. Адушкин, З. А. Багишаев. – М.: Юристъ, 1997. – 472 с.

5. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

6. Ткаля О. В. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу / О. В. Ткаля // Новітні кримінально-правові дослідження – 2015: зб. наук. пр. / відп. ред. О. В. Козаченко; МОН України, НУ ОЮА. – Миколаїв: Іліон, 2015. – С. 264-267.

УДК 342.959

Пітель В. В.,

Головний державний ревізор-інспектор,
ГУ ДФС України в м. Києві, м. Київ

ЩОДО ГАЛУЗЕВОЇ НАЛЕЖНОСТІ ПРАВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

В сучасних умовах реформування й трансформації українського законодавства визначення місця права про захист економічної конкуренції в системі права є надзвичайно актуальним, адже вирішення цього питання сприятиме консолідації відповідних науковців та практиків. Одним з критеріїв, що слугує такому визначенню, є об'єкт правового захисту конкуренції. Головним таким об'єктом є суспільний інтерес, який ставлять процес функціонування ефективної конкуренції на ринках, економічна свобода підприємців, їхнє право на участь у виробництві, обміні чи споживанні ресурсів, право вільного вибору контрагентів за господарськими угодами. Відмітимо, що суспільний інтерес також полягає у забезпеченні права споживачів (соціально-економічної категорії) на вільний вибір товарів, послуг на ринку, продавців. Отже, держава спрямовує свою діяльність на захист прав учасників ринку у тих випадках, коли об'єктом захисту стає публічний інтерес – конкуренція на ринку, спільний інтерес категорії учасників ринку, а не окремий індивідуальний інтерес приватних осіб.

В нашій країні, враховуючи особливості історичного розвитку, а